

Oponentský posudek na diplomovou práci Jana Holovského „Kolín 1850 – 1914. Hospodářský a urbanistický vývoj“

Předkládaná diplomová práce si vytkla nemálo ambiciózní cíl – totiž propojit hospodářský vzestup Kolína, velmi dynamický s nástupem šedesátých let 19. stol., s jeho proměnou urbanistickou. Kolín pro takto koncipovanou práci je případná volba – tvořil přirozené regionální centrum v Polabí, byl napojen na železniční tahy (se stal významným železničním uzlem), cukrovarnický boom v něm podstatnou měrou přispěl k růstu kapitálové síly majitelů velkých zemědělských či obchodních podniků, což se promítlo do dynamiky zakladatelské činnosti.

Práce je založena na důkladné znalosti relevantní literatury, a to jak obecné vztahující se k hospodářskému vývoji českých zemí ve vytčeném období, tak zejména regionální. Svědčí o tom seznam literatury (poněkud nepřehledně strukturovaný vyčleněním dobové a encyklopedické literatury, do níž jsou neorganicky začleněny i prameny tištěné). Zvláště je ale třeba vyzdvihnout práci, kterou diplomant odvedl rozsáhlým záběrem výzkumu pramenného materiálu, zejména pak zápisů městského/obecního zastupitelstva. S mimořádnou pečlivostí shromáždil k tématu bohatou faktografii, jíž vyztužil, doplnil a místy i opravil stávající znalosti dané problematiky. Zaujetí faktem je v této práci problémem – pro diplomanta totiž zjištěný historický fakt není odrazovým můstkem k vlastní interpretaci, ale stavebním kamenem jednotlivých částí jeho práce. Ta se proto vyznačuje až přeexponovanou popisností, jejíž jistou předností je snaha po přesnosti a úplnosti.

Takovýto přístup k historickému faktu se výrazně promítl do struktury práce – zřetelně je z ní čitelná mechanická staticita a rezignace na koncepčně sevřený obraz měnící se městské aglomerace. V úvodu ohlášené „komplexní zpracování tématu hospodářského a urbanistického vývoje Kolína“ se proto mění v mapování vývoje a konstatování změn bez hlubší analýzy příčin a souvztažností. Jistě by bylo na místě v úvodu pojmenovat otázky či definovat okruhy problémů, na něž se v práci odpovídá. Tím by se zamezilo tématické heterogenosti (viz kap. 5-8).

Jistým uvedením do pojednávané problematiky je stručný, mozaikový vhled do dějin Kolína. Vlastní těžiště práce bych spatřoval ve třetí a čtvrté kapitole (Hospodářský vývoj; Urbanismus). Kapitulu o hospodářském vývoji otvírá jeho obecná charakteristika a následně je logicky členěna podle hospodářských sektorů. Jistě by se slušelo o nich pojednat ve vyváženější formě – to platí o sektoru primárním, tedy o zemědělství. Sice v textu najdeme na různých místech zmínky charakterizující jeho proměnu. Kolín je přece ukotven v úrodné

zemědělské oblasti, v níž se vyprofilovaly i vzorové velkostatky (viz Horského), které byly nositeli modernizace i „tvůrci“ kapitálu vkládaného do průmyslového podnikání. Sekundární sektor je členěn podle jednotlivých odvětví – oprávněně v něm na prvním místě se věnuje pozornost průmyslu, který se vyvinul ze zemědělské druhovýroby, tedy průmyslu potravinářskému. Velkou pozornost diplomant věnoval soupisu podniků, jejich lokaci, vlastnickým vztahům, velmi málo však se v textu zrcadlí jejich efektivita či role v regionu, resp. v Kolínu samém. To v pojednání o terciárním sektoru se již v textu odrazila hospodářská činnost některých peněžních ústavů. Jejich význam byl stěžejní, proto jim by neměly být předřazeny služby z hlediska společenského života sice významné (hostince), nicméně pro hospodářský rozvoj města podstatně méně významné. (Věcně oddíl 3.5.3. by neměl být pod „terciárním sektorem“, ale samostatně – 3.6.). V kapitole o urbanistickém vývoji název podkapitoly (4.2.1.) je příliš slibný, ale text se v podstatě omezuje jen na Kolín a věcně splývá s následnými dvěma podkapitolami, stejně jako se samostatně pojatým pojednáním o regulačním plánu. Ten by bylo dle mého názoru vhodnější zakomponovat do části objasňující péči městské správy o město jako takové – zde by našly uplatnění části o dlažbě, kanalizaci (obdobně i školství, které v práci stojí poněkud osamoceně jako jisté vybočení z tématu). Tak by se totiž daleko lépe zužitkovala diplomantova znalost komunální hospodářské politiky. V podstatě totéž platí i o časově druhé fázi urbanizace, v níž docházelo k integraci předměstí a centra, do níž by bylo vhodnější zakomponovat kap.5. (obdobně je tomu ostatně i u kap. 6. a 7. vzhledem k vymezení tématu práce).

Po formální stránce je předkládaná práce na dobré úrovni, v zásadě i po stránce stylistické (formulací typu „Kolín v kontextu“ není mnoho), ocenit je třeba vhodně volenou přílohu i do textu vložené ilustrace. Příznivý dojem ale oslabují prohřešky jazykové, zejména v psaní velkých a malých písmem.

Po stránce heuristické přistoupil diplomant ke zpracovávání zvoleného tématu velmi zodpovědně, znalost problému, mnohdy detailní, je ostatně z textu jeho práce dobře čitelná. Jistý problém spatřuji v koncepčním neukotvení a v ostychu samostatně interpretovat pramenný materiál. Takových otázek, jako stavební rozvoj města a komunální politika či vliv industrializace na urbanizaci, se jistě dotkne rozprava. Závěrem lze konstatovat, že diplomová práce předkládaná Janem Holovským splňuje nároky na práce tohoto typu kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení:

V Praze dne 20.5.2011

prof. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.